

Dejavniki stresa v skupinah policistov za varovanje državne meje

Adil Huselja, Sindikat policistov Slovenije
Urška Bukovšek, Sindikat policistov Slovenije

Namen

Predstavitev dejavnikov stresa, ki so prisotni v policijskih enotah, kjer so sistemizirane skupine policistov za varovanje državne meje. Policisti so z opravljanjem dela na državni meji izpostavljeni specifičnim dejavnikom stresa, kar je predstavljeno tudi rezultati raziskave med policisti na Policijski postaji Brežice.

Metodologija

Uporabljena je bila metoda analize vsebine pisnih virov, ki obravnavajo teoretična spoznanja o stresu in raziskav, ki so bile doslej opravljene. Prav tako pa je bila opravljena raziskava med policisti na podlagi vprašalnika.

Ugotovitve

Raziskava je pokazala, da so policisti iz skupine za varovanje državne meje na Policijski postaji Brežice, zadovoljni s svojim delom, saj je več kot tri četrtine anketiranih zadovoljnih z medsebojnimi odnosi v skupini, z odnosi med ostalimi policisti in nadrejenimi, z razporedom dela in mestom službovanja. Med dejavniki stresa pa so anketirani izpostavili sistem napredovanja, plačevanje nadurnega dela in plačilo za opravljeno delo.

Omejitve/uporabnost raziskave

Prispevek omogoča vpogled v dejavnike stresa in kako jih čutijo policisti, zaposleni v skupinah za varovanje državne meje.

Praktična uporabnost

Možnost seznanitve dejavnikov stresa v skupinah policistov za varovanje državne meje, kar se lahko izkoristi kot izhodišče za zmanjševanje organizacijskih dejavnikov in negativnih posledic stresa tako v policijskih enotah, kjer so sistemizirane tovrstne skupine in tistih v notranjosti države.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Rezultati raziskave omogočajo aplikacijo pri obravnavi te problematike v vseh policijskih enotah s tovrstnimi skupinami, lahko pa se uporabijo tudi v drugih organizacijah.

Ključne besede: stres, stresor, policist, državna meja, skupina za varovanje državne meje, policija.

1 Uvod

Delo policistov je eno izmed najbolj stresnih med poklici, ne glede ali se izvaja na področju javnega reda in miru, kriminalitete, prometa ali varovanja državne meje. Znotraj policijskih enot in posameznih področij dela so nekatera delovna mesta specifična. Opravljanje policijskih nalog v okviru teh delovnih mest ali področij dela pa spremljajo tudi specifični dejavniki stresa. Vsebina tega referata je osredotočena na dejavnike stresa policistov v skupinah za varovanje državne meje (v nadaljevanju SVDM).

Področje dela varovanja državne meje je po osamosvojitvi Slovenije doživelo korenite spremembe. V času osamosvojitvene vojne v letu 1991 in po njej je ravno Policija vzpostavila nadzor in kontrolo državne meje tako na (mednarodnih) mejnih prehodih kot na območju izven njih. Vstop Slovenije v Evropsko unijo pa je našo državo iz tranzitne države prestavil v kategorijo končne države, ki je bila in je še vedno cilj številnih prebivalcev iz drugih držav, celo izven evropskega prostora, kar je dodatno vplivalo in otežilo delo policistom. Sicer pa je delo na postaji mejne policije specifično in ga karakterizira izmensko delo, vsakodnevni postopki s tujci, begunci, ilegalni migranti, med katerimi so tudi otroci, tako da se policisti pogostokrat srečujejo tudi s stiskami ljudi. Poleg tega delo zaznamuje tudi izpostavljenost (motečim in zdravju škodljivim) izpušnim plinom in hrupu motornih vozil, statičnost in monotonost postopkov, na manj obremenjenih mejnih prehodih dolgočasje, na bolj obremenjenih pa prevelika obremenjenost, vse pa spremlja izredno široko področje predpisov, ki ga morajo policisti dobro poznati.

Delo Policije že več let spremljajo varčevalni ukrepi, ki se manifestirajo tudi kot organizacijski dejavniki stresa in ki dodatno otežujejo delo policistov. Raziskovanje tega fenomena je v zadnjih desetletjih dobilo razmah predvsem zaradi ugotovitev, da je od 50 do 75 odstotkov današnjih bolezni posledica stresa. Zaradi posledic stresa izgubi Evropska unija vsako leto dvajset milijard evrov, vsako leto pa je zaradi stresa izgubljenih več kot milijon delovnih dni (Treven, 2005). V današnjem času globalne recesije in finančne krize dobiva stres še večji pomen, predvsem zaradi produktivnosti in stroškov poslovanja. Po drugi strani pa se zaradi konkurenčnosti in zmanjševanja stroškov, ki se manifestira predvsem z zmanjševanjem števila zaposlenih, dodatno ustvarja pritisk na zaposlene, s čimer pa se obstoječi dejavniki stresa krepijo in hkrati ustvarjajo novi. Pri tem niso izvzeti niti uslužbenci državne uprave, med katerimi so tudi policisti.

2 Zgodovinski pregled

Dosedanje delo policistov pri varovanju državne meje je bilo v obdobju po II. svetovni vojni organizirano skladno s potrebami in varnostno situacijo posameznih obdobj, in sicer:

1. od leta 1945 do 1991, ko je bila Slovenija ena izmed šestih republik Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ);
2. od 1991 do 2004, ko je Slovenija postala samostojna država;
3. od leta 2004 do 2007, ko je Slovenija vstopila v Evropsko unijo;
4. od 21. 12. 2007, ko je Slovenija vstopila v schengenski prostor.

2.1 Obdobje v socialističnem času in varovanje zahodne jugoslovanske meje (od leta 1945 do 1991 leta)

Na ruševinah II. svetovne vojne se je zemljevid Evrope spremenil, slovenska milica pa je poleg klasičnih nalog imela ob sodelovanju z jugoslovansko armado še nalogo varovanja državnih meja z Italijo, Avstrijo in Madžarsko. Naloge takratnih miličnikov v povojnem času so bile predvsem preganjanje različnih oboroženih tolp ter zasledovanje prebežnikov čez državno mejo. Te naloge so opravljali tudi vojaki jugoslovanske ljudske armade, ki so varovali t. i. mejno črto. Tako so miličniki, kljub manjšemu številu v primerjavi z vojaki imeli pomembno vlogo pri preprečevanju ilegalnega prehajanja državne meje, ki je bila zaradi medvojnega in povojnega dogajanja ter takratne geo-politične razdelitve Evrope zelo nadzorovana.

2.2 Policijsko delo v samostojni državi (od leta 1991 do leta 2004)

Po sprejetju osamosvojitvenih zakonov s področja notranjih zadev, med katerimi je bil Zakon o nadzoru državne meje tisti, ki je določal temeljne vsebine za delo pri varovanju državne meje se je stanje na slovenskih mejah bistveno spremenilo. Že naslednji dan, 26. junija 1991 so policisti in pripadniki TO na vseh mednarodnih mejnih prehodih postavili nove državne simbole. V desetdnevni vojni so vojaki jugoslovanske armade nameravali zasesti vse mejne prehode, vendar jim je uspelo zasesti le nekaj od njih. V tem času so policisti imeli zelo pomembno vlogo pri osamosvajanju in predvsem varovanju slovenske državne meje, ki se je povečala zaradi 546 km kopenske in rečne meje z Hrvaško, na kateri je bilo ustanovljenih 34 mejnih prehodov. Zaradi velikih migracijskih tokov, ki so bili usmerjeni preko Slovenije v države zahodne Evrope, pa so z demokratizacijo vzhodnoevropskih držav ter zaostrenimi družbenopolitičnimi ter vojnimi razmerami na Balkanu, le-ti dobili povsem nove razsežnosti. Operativno delo policije je v obdobju od leta 1999 do 2001 potekalo hkrati v sklopu dveh twinning projektov (sodelovanje z avstrijskimi in nemškimi strokovnjaki), delo pa se je prilagajalo tudi oblikam nadzora državne meje skladno s schengenskimi standardi (Škrlec, 2007).

2.3 Varovanje slovenske in evropske meje

S 1. majem 2004 je Slovenija postala polnopravna članica Evropske unije in od takrat naprej so za policiste pri njihovem delu začela veljati evropska pravila oziroma zakonodaja. Ena od pomembnih dosežkov Evropske unije je bila vzpostavitev velikega števila brezmejnih območja, znotraj katerega se lahko ljudje gibljejo, ne da bi jih ovirale mejne kontrole. Za slovenske policiste pa je to pomenilo še večjo obvezo za njihovo učinkovito delo pri varovanju zunanje meje Evropske unije z Hrvaško. V sklopu organizacijskih sprememb so bila ustanovljena nova delovna mesta policistov, s čimer se je povečala sistemizacija delovnih mest in materialno tehničnih sredstev (Lorbek in Schoenwetter, 2008).

2.4 Vstop v schengenski prostor in prevzem varovanja dela južne meje Evropske unije

21. decembra 2007 je Slovenija, poleg osmih evropskih držav vstopila v schengenski prostor, s čimer je vstopila v elitni klub evropskih držav brez notranjih meja in s skupno zunanjo mejo. V sklopu organizacijskih sprememb, ki so bile opravljene v obdobju pred tem so policisti opravljali delo učinkovito in v sodelovanju z Agencijo FRONTEX (Močnik, 2008). Današnja skupna dolžina celotne slovenske državne meje znaša 1.382 km, na njej pa je 63 mejnih

prehodov različnih kategorij, in sicer: mejni prehodi za mednarodni promet na kopenski meji (cestni, železniški) - 25, mejni prehodi za meddržavni promet na kopenski meji (cestni) - 10, mejni prehodi za obmejni promet na kopenski meji (cestni) - 22, mejni prehodi za mednarodni zračni promet – 3, mejni prehodi za mednarodni morski promet – 3 (<http://www.policija.si>).

3 Dejavniki policijskega stresa

Delo policistov se razlikuje od dela drugih državnih uradnikov in ostalih poklicev, predvsem zaradi narave dela, kar velja tudi znotraj policijskih enot zaradi delovnih pogojev, nalog, obremenitev,... Razmejitev med delom in nedelom, ko je v sodobni družbi zaposlenost obeh partnerjev v družinah z otroki prej pravilo kot izjema (Treven, 2005), je za policiste zaradi (ne)izmenskega dela, dela ob vikendih in prazničnih dneh izredno obremenjujoče. In če k temu prištejemo še vlogo v družini, kar velja še posebej za policistke, se ločnica med službo in zasebnim življenjem prepleta in je zaradi tega zelo občutljiva. Tako kot v vseh drugih organizacijah so tudi v policiji prisotni organizacijski dejavniki, ki vplivajo na delo zaposlenih. Dejavnike stresa, ki vplivajo na policiste lahko razvrstimo v skupine. V literaturi najpogosteje navajajo štiri skupine, in sicer: zunanje, organizacijske, stresorje, povezane z operativnim delom in osebne stresorje. Poleg nekaterih specifičnih dejavnikov (kompleksna vloga, težave s preklapljanjem med službo in domom oziroma prostim časom, predolg ali nevsakdanji delovni čas, časovni pritisk, delo z asocialnimi osebami, izpostavljenost grožnjam, obravnavanje tragičnih dogodkov in srečanja s smrtjo), ki jih ne zasledimo ali zgolj v manjšem obsegu pri drugih poklicih (Huselja, 2009) so problematični tudi organizacijski dejavniki.

4 Raziskava

4.1 Področje raziskave, hipoteze in uporabljena metodologija

Raziskava je bila opravljena med policisti Policijske postaje Brežice (v nadaljevanju PP Brežice), kjer je zaposlenih 135 policistov. Od tega je 98 policistov z odločbo razporejenih v SVDM. Ostali policisti opravljajo splošne policijske naloge. Anketni listi so bili razdeljeni le policistom v SVDM. Anketa je vsebovala 21 vprašanj. Prvi del vprašalnika je zajemal demografske podatke, in sicer starost anketirancev, spol in število let zaposlitve v policiji. Drugi del vprašalnika pa je zajemal vprašanja, ki se nanašajo na stresnost policijskega dela, preobremenjenost z administrativnim delom, pomanjkanje delovne opreme, razporejanje na delo in delo v neurejenih turnusih, medsebojne odnose med policisti in odnose med policisti in nadrejenimi. V zadnjem delu vprašalnika pa so bila vprašanja, ki se nanašajo na posledice stresa, kot so utrujenost, glavoboli in težave z želodcem. Na koncu so policisti imeli možnost napisati predloge za izboljšanje.

4.2 Preverjanje hipotez

4.2.1 Predstavitev anketiranih

Anketni vprašalniki so bili razdeljeni 98 policistom, ki so z odločbo razporejeni v SVDM na PP Brežice. Anketni vprašalnik je izpolnilo in vrnilo 64 policistov, od tega 39 policistov (61 %) in 25

policistk (39 %). Gre za relativno mlad kader, saj je njihova povprečna starost 26, 5 leta. Ženske v policiji že nekaj let niso več izjema ali redkost predvsem zaradi zaposlovalne politike v policiji, kjer ni razlik med moškimi in ženskami. Kar 45 policistov (70 %) je v policiji zaposlenih manj kot 5 let, 10 policistov (16 %) je zaposlenih od 6 do 10 let, 9 policistov (14 %) pa je zaposlenih več kot 10 let, kar se ujema tudi s kadrovsko politiko Policije, ki zaposluje mlajše kandidate.¹

4.2.2 Hipoteza št. 1: Policisti se pri svojem delu počutijo ogrožene

Rezultati so pokazali, da se večina policistov v manjši ali večji meri počuti ogrožene, saj se 18 policistov (28 %) ni strinjalo, da je delo, ki ga opravljajo nevarno, 31 policistov (48 %) se je strinjalo v manjši meri, 10 policistov (16 %) se je strinjalo v večji meri in 5 policistov (8 %) se je popolnoma strinjalo, da je njihovo delo nevarno. Povprečna ocena na štiri stopenjski lestvici pri tem vprašanju je bila 2,003.

Skoraj polovici oziroma 31 policistom (49 %) se delo, ki ga opravljajo, ni zdelo enolično in dolgočasno, 22 policistov (34 %) se je v manjši meri strinjalo, da je njihovo delo enolično in dolgočasno, 7 policistov (11 %) se je strinjalo v večji meri in le 4 policisti (6 %) so se popolnoma strinjali s trditvijo. Povprečna ocena na štiri stopenjski lestvici pri tem vprašanju je bila 1,780. Ta rezultat je presenetljiv glede na predhodne raziskave, ki kažejo, da je eden izmed stresnih dejavnikov policistov na južni meji tudi enoličnost dela.

Za lažje razumevanje zgoraj predstavljenih rezultatov je bil izračunan povprečni rezultat pri obeh vprašanjih. Po navedenih podatkih je povprečna ocena na štiri stopenjski lestvici pri prvem vprašanju 2,003 in pri drugem 1,780. Iz teh dveh podatkov ne moremo hipoteze niti sprejeti, niti zavrniti.

Večina anketirancev moškega in ženskega spola se ne strinja oziroma se strinja v manjši meri, da je delo, ki ga opravljajo, nevarno in se zato počutijo ogrožene. Glede na omenjene trditve, da je poklic policista moški poklic in da moški zaradi moškosti zanikajo, da se počutijo ogrožene pri opravljanju svojega poklica, bi pričakovali, da bodo rezultati pri ženskah drugačni oziroma, da se bodo v večini strinjale, da je njihovo delo nevarno. Po navedenih podatkih je povprečna ocena vprašanja pri moških 2,1, pri ženskah pa 2,3. Iz tega izhaja, da se ženske počutijo bolj ogrožene kot moški.

Iz odgovorov je bilo ugotovljeno, da se precejšen del policistov počuti ogrožene in dolgočasne, precejšen del pa ne. Glede na to, da vsi anketiranci opravljajo iste delovne naloge (varovanje državne meje), ni razlog v delovnih nalogah, saj imajo vsi iste. Tudi nevarnostim so izpostavljeni približno enako. Ugotovljeno je tudi, da ni bistvenih razlik v doživljanju nevarnosti med spoloma. Glede na to, da je avtorica raziskave pet let opravljala naloge varovanja državne meje in bila sodelavka z anketiranimi, lahko trdimo, da je vzrok tako deljenega mnenja med anketiranimi različno doživljanje istih situacij in delovnih nalog. Poglejmo primer delovne naloge, ki je zelo pogosta pri opravljanju varovanja državne meje, in sicer policist je sam več ur v zasedi v bližini državne meje in nadzira dogajanje. Določeni policisti se pri tem zelo dolgočasijo in se sploh ne počutijo ogrožene, drugi pa so pod stresom, saj se počutijo ogroženi.

Glede na vse zgoraj navedene rezultate hipoteze ne moremo niti sprejeti niti zavrniti. Toda ob upoštevanju drugih raziskav, lastnih izkušenj in pogovorov s policisti, ki službujejo v SVDM na

---

¹ Večina policistov se je zaposlila v Policiji po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Takrat je Policija pričela z zaposlovanjem kadra, ki je bil namenjen izključno za varovanje južne oziroma zunanje meje Evropske unije skladno s schengenskimi standardi.

drugih policijskih postajah, hipotezo sprejmemo. Takšni rezultati so verjetno tudi posledica delovnih nalog, ki jih opravljajo policisti pri varovanju državne meje, kar je njihovo edino delovno področje. Ti policisti ne obravnavajo hujših prometnih nesreč, niti niso napoteni na intervencije oziroma obravnavanja kršitev javnega reda ali miru ter kaznivih dejanj, kot njihovi kolegi v notranjosti države.²

4.2.3 Hipoteza št. 2: Policisti za opravljanje svojega dela nimajo primerne opreme.

Policisti za varno, strokovno in zakonito opravljanje svojega dela nujno potrebujejo opremo. Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo se je stanje izboljšalo, saj se je oprema za SVDM na južni meji financirala iz evropskega sklada z namenom izboljšanja delovnih pogojev in učinkovitosti. Še vedno pa se po posameznih enotah pojavljajo problemi z zastarelo ali poškodovano opremo.³ Z vprašanjem v anketnem vprašalniku, ali imajo policisti za opravljanje svojega dela primerno opremo, so zbrani podatki za ugotavljanje druge hipoteze, da policisti za opravljanje svojega dela nimajo primerne opreme. Odgovori na zastavljeno vprašanje so zagotovo zaskrbljujoči za pristojno službo Policije, ki je odgovorna za logistiko, saj se 19 policistov (29 %) ni strinjalo, da imajo za opravljanje svojega dela primerno opremo, 23 policistov (36 %) se strinja v manjši meri, 17 policistov (27 %) se strinja v večji meri in le 5 policistov (8 %) se popolnoma strinja, da imajo za opravljanje svojega dela primerno opremo.

Rezultat je presenetljiv, saj se je oprema za SVDM financirala iz evropskega sklada z namenom izboljšanja delovnih pogojev pri varovanju zunanje meje Evropske unije. Na podlagi ugotovitev bi morali odgovorni za nabavo policijske opreme upoštevati mnenja policistov na terenu. Policisti se zavedajo, da so finančna sredstva za nakup opreme omejena, vendar bi vseeno morala biti zaščitna sredstva (neprebojni jopič, neprebojna čelada, zaščitne rokavice) narejena iz najkvalitetnejših materialov in pripadati vsakemu policistu, saj so njihovo zdravje in življenje vendarle najpomembnejša.

4.2.4 Hipoteza št. 3: Policisti niso zadovoljni z delovnim razporedom, saj nadrejeni ne upoštevajo njihovih želja

Policisti so seznanjeni z delovnim razporedom, ki je napisan (do največ) 14 dni naprej. Zaradi izmenskega dela ter dela ob praznikih in vikendih je usklajevanje individualnih želj posameznikov pomembno, saj lahko policisti le na takšen način usklajujejo svoje ostale obveznosti (šolanje, zdravniški pregledi ipd.). Hipoteza je bila preverjena s štirimi vprašanji, ki so medsebojno povezana in pomembna, saj iz njih razberemo zadovoljstvo policistov, povezano z razporedom dela. Ta vprašanja so bila: ali pri pisanju razporeda dela nadrejeni upoštevajo želje policistov, ali delo poteka v urejenem turnusu, ali lahko policisti koristijo letni dopust po želji in ali jih delo ob praznikih in nedeljah obremenjuje.

Polovica oziroma 32 policistov je z razporedom dela zadovoljnih, saj nadrejeni pri pisanju letnega upoštevajo želje policistov. Nobeden policist te trditve ni zavrnil, 5 policistov (8 %) se je strinjalo v manjši meri in 27 policistov (42 %) v večji meri. Na PP Brežice policisti svoje želje, ki

---

² Avtorica raziskave je v magistrski nalogi zapisala: »Tudi sama občutim razliko med tem, kako sem bila obremenjena, ko sem opravljala naloge varovanja državne meje, in sedaj, ko opravljam splošne policijske naloge v notranjosti države. Vsekakor sem sedaj bolj obremenjena s pisanjem pisnih izdelkov in opravljanjem nadur ter sem pod večjim stresom zaradi obravnavanja hujših prometnih nesreč, kaznivih dejanj in intervencij ob kršitvah javnega reda in miru.«

³ Problem, na katerega so policisti dolgo časa opozarjali so bile zaščitne rokavice za zaščito pred vbodi igel. Naknadno so jih prejeli policisti le v nekaterih enotah, številni policisti pa so si jih v skrbi za svoje zdravje kupili sami.

se nanašajo na razpored dela napišejo v knjigo, ki je v dežurni sobi. Na takšen način je komandir seznanjen z njihovimi željami, ki jih upošteva pri pisanju razporeda dela. Večina ali 33 policistov (52 %) se je s trditvijo, da delo poteka v urejenem turnusu tako, da si lahko organizirajo svoj prosti čas, popolnoma strinjalo, 22 policistov (34 %) se je strinjalo v večji meri, 9 policistov (14 %) pa v manjši meri, nobeden policist pa se s to trditvijo ni strinjal. Tudi ta rezultat kaže, da si policisti lahko zaradi urejenega 12-urnega turnusa organizirajo prosti čas. Rezultati vprašanja, ali lahko policisti koristijo letni dopust po želji, potrjujejo dober posluš komandirja za potrebe zaposlenih. Samo 2 policista (3 %) se s trditvijo, da lahko policisti koristijo letni dopust po želji, nista strinjala, 7 policistov (11 %) se strinjalo v manjši meri, 32 policistov (50 %) pa se strinjalo v večji meri, 23 policistov (36 %) pa se je popolnoma strinjalo. Delo ob praznikih in nedeljah policiste ne obremenjuje preveč, saj se 16 policistov (25 %) ni strinjalo s trditvijo, da jih delo ob praznikih in nedeljah obremenjuje, kar je posledica mladosti anketincev in dejstva, da jih veliko nima otrok, 28 policistov (44 %) se je s trditvijo strinjalo v manjši meri, 12 policistov (19 %) se je strinjalo v večji meri in 8 policistov (12 %) se je popolnoma strinjalo.⁴

Glede na navedene rezultate štirih medsebojno povezanih vprašanj, ki izražajo zadovoljstvo anketirancev glede delovnega razporeda, lahko hipotezo ovržemo.

4.2.5 Hipoteza št. 4: Policisti so mnenja, da za svoje delo niso primerno plačani.

Najbolj aktualna problematika zaposlenih v Policiji je vsekakor plačni sistem, ki je povezan z napredovanji. Zaradi aktualne finančno-gospodarske krize je odprava nesorazmerij predstavljena na leto 2011, pa še v letu 2011 zagotovo ne bo urejena. Policisti svoje nezadovoljstvo s plačami izražajo preko sindikatov (Sindikat policistov Slovenije – SPS, Policijski sindikat Slovenije). Hipoteza je bila preverjena z dvema vprašanjem v anketnem vprašalniku, in sicer z vprašanjem, ali policisti menijo, da za svoje delo prejemajo primerno plačo, in z vprašanjem, ali policisti dobijo nadure v celoti priznane in plačane?

Kar 28 policistov (44 %) policistov se ni strinjalo, da za svoje delo prejemajo primerno plačo, 19 (29 %) se je strinjalo v manjši meri, 12 (19 %) pa v večji meri in le 5 policistov (8 %) se je strinjalo, da so za svoje delo primerno plačani. Glede nadur pa se 14 policistov (22 %) ni strinjalo s trditvijo, da imajo nadure priznane in v celoti plačane, 23 policistov (36 %) se strinjalo v manjši meri, 16 policistov (25 %) pa se je strinjalo v večji meri in le 11 policistov (17 %) se je popolnoma strinjalo.

Glede na navedene rezultate lahko hipotezo sprejmemo. Premajhne plače in omejene možnosti napredovanja so eni od najpomembnejših organizacijskih stresorjev. Za organizacijske stresorje pa vemo, da jih organizacija lahko odpravi ali omili. Rezultati pri odgovorih policistov pri tem vprašanju niso presenetljivi glede na stanje v državi. Dejstvo je, da sta plačni sistem in sistem napredovanja v policiji nepoštena do policistov, od katerih se pričakujejo nadpovprečne sposobnosti in zahtevajo višji osebni in moralni standardi, kot to velja za druge poklice. Plačevanje dela preko polnega delovnega časa je mogoče rešiti s pravo organizacijo dela, s katero bi zmanjšali potrebno število ur preko polnega delovnega časa. Za

---

⁴ Iz osebnih izkušenj in iz pogovorov s sodelavci lahko rečeva, da je delo ob praznikih in vikendih obremenjujoče za policiste z družinami in otroki, saj zaradi službe ne preživljajo veliko časa z otroki, ki takrat niso v šoli. Preživljanje vikendov in praznikov ločeno je stresno tako za policiste kot družinske člane, kar nedvomno vpliva tudi na družinsko dinamiko in odnose.

pravo organizacijo morajo poskrbeti vodje organizacijskih enot, ki odreja delo preko delovnega časa, kar pa je v nekaterih enotah težje zaradi pomanjkanja kadra.

4.2.6 Hipoteza št. 5: Policisti so preobremenjeni s pisanjem pisnih izdelkov in nimajo dovolj časa za realizacijo le-teh

Večina ali 36 policistov (56 %) se ni strinjalo s trditvijo, da jih administrativno delo obremenjuje in da ne realizirajo "tekočih" zadev, 21 policistov (33 %) se je strinjalo v manjši meri, 5 policistov (8 %) se je strinjalo v večji meri in le 2 policista (3 %) sta se s trditvijo popolnoma strinjala, zaradi česar je hipoteza zavržena. Pri tem je treba poudariti, da policisti v SVDM ne obravnavajo dogodkov s področja prometa, javnega reda in miru ter kaznivih dejanj, zaradi česar imajo tudi manj pisnih izdelkov.

4.2.7 Hipoteza št. 6: V kolektivu so dobri medsebojni odnosi

Hipoteza je bila preverjena z dvema vprašanjema, in sicer z vprašanjem, kakšni so odnosi med policisti in kakšni so odnosi med policisti in nadrejenimi. Policisti so z medsebojnimi odnosi v kolektivu zadovoljni, saj se je s to trditvijo v večji meri strinjalo 29 policistov (45 %), 10 policistov (16 %) se ni strinjalo, v manjši meri se je s trditvijo strinjalo 21 policistov (33 %), popolnoma pa 4 policisti (6 %). O odnosih med policisti in nadrejenimi se 8 policistov (13 %) ni strinjalo s trditvijo, da so med policisti in nadrejenimi dobri odnosi, 27 policistov (42%) se je strinjalo v večji meri, 6 (9 %) se je popolnoma strinjalo, 8 policistov (13 %) pa se ni strinjalo. Glede na predstavljene rezultate dveh vprašanj v anketi o medsebojnih odnosih med policisti ter med policisti in vodstvenim kadrom hipoteze ne moremo sprejeti niti zavriniti.

4.2.8 Hipoteza št. 7: Med policisti se kaže prisotnost stresa na njihovem zdravju

Hipoteza, da se med anketiranci kaže prisotnost stresa na njihovem zdravju, je bila preverjena s tremi vprašanji, in sicer: ali so pogosto utrujeni in zaspani; ali jih pogosto boli glava ali želodec ter ali mislijo na službo tudi, ko so niso v službi.

Kar 21 policistov (33 %) se ni strinjalo s trditvijo, da so pogosto utrujeni in zaspani, 32 policistov, kar je polovica anketirancev, pa se je strinjala v manjši meri, 9 policistov (14 %) se je strinjalo v večji meri, le 2 policista (3 %) pa sta se popolnoma strinjala. Večina policistov, ki opravljajo naloge na južni meji, ima 12-urni delavnik, na delo pa prihajajo iz oddaljenih krajev, tako da dnevno porabijo tudi dve ali več ur za pot v službo, ki se jim prične ob 5. ali 6. uri zjutraj. Verjetno je to glavni razlog za utrujenost in zaspanost.

Velika večina oziroma 38 policistov (59 %) se ni strinjala, da jih pogosto boli želodec ali glava, 12 policistov (19 %) se je strinjalo v manjši meri, 10 policistov (16 %) se je strinjalo v večji meri in 4 policisti (6 %) so se s trditvijo popolnoma strinjali. Odgovori so malce presenetljivi, saj bi pričakovali več obolenj psihosomatskega izvora. Razlog za takšen rezultat pa je skoraj zagotovo v dejstvu, da gre za mlad kader, ki je v Policiji zaposlen le nekaj let.

Dokaj visok a nepravilno delež se ni strinjalo s trditvijo, da tudi v prostem času mislijo o svojem delu, in sicer 19 policistov (38 %), 12 policistov (19 %) se je strinjalo v manjši meri, 29 policistov (45 %) se strinjalo v večji meri in 4 policisti (6 %) so se popolnoma strinjali. Visok delež policistov, ki se s to trditvijo strinja v večji meri, je zaskrbljujoč, saj to lahko "vodi" v neurejeno družinsko življenje in konflikte med partnerji. Policisti se pri predmetu psihologije učijo metod, kako ločevati službo in družinsko življenje, vendar je v "policijski" realnosti to težko doseči.

Glede na zgoraj predstavljene rezultate je hipoteza zavržena, saj se večina policistov s trditvijo ni strinjala oziroma se je strinjala v manjši meri.

4.2.9 Hipoteza št. 8: Policisti so razporejeni v Skupino za varovanje državne meje po lastni želji

Samo 9 policistov (14 %) se s trditvijo ni strinjalo, 6 policistov (9 %) se je strinjalo v manjši meri, 17 policistov (27 %) v večji meri, 32 policistov (50 %) pa se je popolnoma strinjalo, da so v SVDM razporejeni po lastni želji. Tako je hipoteza potrjena, kar sicer ni presenetljivo, saj so bili zaposleni ravno zaradi teh nalog.

4.2.10 Hipoteza št. 9: Napredovanja v kolektivu potekajo glede na staž, izobrazbo in sposobnosti policistov

Z napredovanji policisti pridobijo ne le višjo plačo, ampak tudi spodbudo, ki jih motivira za nadaljnje delo. Med anketiranci se je 24 policistov (38 %) strinjalo v manjši meri s trditvijo, 11 (17 %) policistov se ni strinjalo, 8 (12 %) policistov pa se je s trditvijo popolnoma strinjalo. Glede na rezultate lahko hipotezo zavrnamo, saj se je večina policistov s to trditvijo strinjala v manjši meri oziroma se s trditvijo sploh ni strinjala.⁵

4.2.11 Hipoteza št. 10: Policija policistom nudi ustrezne programe za premagovanje stresa

Kar 26 policistov (41 %) se ni strinjalo, da jim policija nudi ustrezne programe za premagovanje stresa, ki je posledica njihovega dela, 18 policistov (28 %) se je strinjala v manjši meri, 16 policistov (25 %) se je strinjalo v večji meri in 4 policisti (6 %) so se s trditvijo popolnoma strinjali. Kot je bilo ugotovljeno že v nekaterih predhodnih raziskavah, se tudi policisti v SVDM na PP Brežice strinjajo, da Policija ne nudi ustreznih programov za premagovanje stresa, ki je posledica njihovega dela. To je še ena raziskava, ki potrjuje potrebo, da se nekaj mora spremeniti na tem področju, zato tudi hipotezo, da Policija nudi zaposlenim ustrezne programe za premagovanje stresa, zavračamo.

V anketnem vprašalniku so policisti imeli tudi možnost napisati predloge za izboljšanje stanja v Policiji oziroma zmanjšane stresa pri policistih. Predloge so napisali le 4 policisti, kar predstavlja 6 % anketirancev. Ti predlogi za izboljšanje stanja v policiji so naslednji: 2 policista sta bila mnenja, da je njuna plača za opravljeno delo premajhna; 1 policist si je želel imeti boljše odnose z nadrejenimi; 1 policist pa si je želel, da ga v službi ne bi »šikanirali«.

5 Zaključek

Na podlagi dosedanjih raziskav je bilo ugotovljeno, da je poklic policista eden izmed najbolj stresnih poklicev, zato bi Ministrstvo za notranje zadeve oziroma Policija kot delodajalec morala nuditi ustrezne programe za obvladovanje stresa zaposlenih. Predvsem pa bi bilo treba izboljšati delovne pogoje (delovna oprema, delovni prostori), ki so eden od glavnih organizacijskih dejavnikov stresa. Pogostokrat tudi sami policisti storijo premalo za boljše počutje in zdravje, saj sta telesna aktivnost in zdrava prehrana učinkovito sredstvo za odvrčanje dejavnikov ter zmanjševanje posledic stresa. Pomembno je, da se policisti, kadar so pod stresom, ne zatečejo k »begu« iz težav oziroma k alkoholu, prekomernemu kajenju, prenajedanju in drugim oblikam zasvojenosti, kar bi lahko predstavljalo predmet nadaljnjih

---

⁵ Nezmožnost napredovanja policista, ki več let opravlja isto delo z istim nazivom in v istem plačilnem razredu in misli, da si je napredovanje zaslužil, bo povzročilo destimulacijo in odpor do dela.

raziskav.

Tudi izboljšanje delovne klime je lahko učinkovit ukrep za zmanjšanje dejavnikov stresa. Predstavljena raziskava je pokazala, da delovna klima v raziskovanem kolektivu ni slaba, vendar jo je možno izboljšati. Najprej s preučevanjem in odpravljanjem področij, ki povzročajo slabo klimo, nato pa še z organiziranjem družabnih dogodkov (izleti, pikniki,...), kjer bi se lahko policisti sproščeno pogovorili o svojih težavah pa tudi o pozitivnih straneh svojega poklica oziroma dela.

Največ nezadovoljstva policisti občutijo pri napredovanju, plačevanju nadurnega dela in pri višini osebnega dohodka. Storjeni so bili nekateri ukrepi (karierni sistem kadrovanja, protistresni program za policiste), ki pa bistvenega izboljšanja na področju zadovoljstva policistov na delovnem mestu očitno (še) niso prinesli. Meniva, da je protistresni program za policiste dober, vendar bi bilo potrebno hkrati začeti načrtno odpravljati vzroke za nezadovoljstvo v policiji, ne pa le učiti, kako se spoprijemati s težavami. To pa je vloga odgovornih v Ministrstvu za notranje zadeve in Policiji.

Vodstveni kader bi moral pri zaposlovanju in pri prerazporeditvah policistov upoštevati, da je stresnost pri opravljanju policijskega dela večja na določenih policijskih postajah v notranjosti države, ki so bolj obremenjene z varnostnimi oziroma interventnimi dogodki, kot pa na mejnih policijskih postajah. Pri tem bi seveda morali upoštevati tudi želje policistov. Znano je, da policisti na začetku kariere raje opravljajo bolj operativne in interventne naloge, večina starejših policistov z daljšim delovnim stažem pa daje prednost drugim policijskim nalogam.

Pristojne službe bi morale k zaposlenim pristopati tako skupinsko kot individualno. Le z individualnim pristopom zaposleni spozna, da nekoga res zanimajo njegove težave in da jih je možno tudi odpraviti. Za primerjavo vpliva staža na odnos do dejavnikov stresa bi bilo koristno raziskavo ponoviti čez nekaj let, prav tako pa bi bilo zanimivo primerjati stališča policistov iz skupine za varovanje državne meje s policisti iz policijskih enot v notranjosti države.

6 Literatura

- Bukovšek, U. (2011). *Stresni dejavniki v skupini za varovanje državne meje na Policijski postaji Brežice* (Magistrsko delo). Celje: Fakulteta za komercialne in poslovne vede.
- Huselja, A. (2009). *Policijski stres – med teorijo in prakso*. Članek dobljen 1. 7. 2011 na <http://www.fvv.uni-mb.si/dv2009/zbornik/clanki/huselja1.pdf>
- Lorbek, D. in Schoenwetter, D. (2008). Izravnalni ukrepi za večjo varnost. *Revija Varnost*, 1, 5 – 7.
- Močnik, M. (2008). Slovenska policija v operativnih dejavnostih Agencije FRONTEX. *Revija Varnost*, 4, 40 – 43.
- Škrlec, B. (2007). Kazniva dejanja na državni meji. *Pravosodni bilten*, 1, 115 – 120.
- Vidic, M. (2009). Ogroženi delavci v policiji. V Kropce, S. F. (ur.), *Zaščita in pomoč policistom*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.
- Treven, S. (2005). *Premagovanje stresa*. Ljubljana: GV Založba.